

УДК: 619:616.995.132.6-074

НЕБЕЩУК О.Д., канд. вет. наук

Науково-дослідний інститут ветеринарної медицини

АРТЕМЕНКО Л.П., ГОНЧАРЕНКО В.П., кандидати вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ МОНІТОРИНГОВОЇ СИТУАЦІЇ З ТРИХІНЕЛЬОЗУ В УКРАЇНІ

Трихінельоз – небезпечний гельмінтоз-зооноз, який потребує постійної уваги фахівців, як ветеринарної, так і гуманної медицини. Матеріали, викладені в тезах засвідчили, що моніторингові дослідження методом імуноферментного аналізу за допомогою тест-системи дот-ІФА, розробленої на кафедрі паразитології та фармакології дозволяють аналізувати поширення та можливі шляхи циркуляції збудника інвазії, як в синантропному, так і в природних осередках.

Ключові слова: трихінельоз, діагностика, дот-ІФА, поширення, свині, дикі тварини.

Проблему трихінельозної інвазії в Україні кафедра паразитології та фармакології вивчає більше 30 років. Значним здобутком для вирішення проблеми ефективної діагностики цього гельмінтозу-зоонозу є дисертаційна робота Небещука О.Д. [1], присвячена експериментальному обґрунтуванню імуноферментної діагностики трихінельозу тварин. Створення імуноферментного кон'югату завдяки використанню рекомбінантних білків мікроорганізмів відкрило можливість отримати тест-систему, яка виявляє протитрихінельозні антитіла сироватки крові тварин, які беруть у часть у складному біологічному циклі розвитку трихінел. Успішно пройшло державне випробування та затвердження необхідної документації з розроблених імуноферментної тест-системи «*Trichinelliso test AB*» та її модифікації дот-ІФА, які виявляють антитіла проти антигенів *T. spiralis* у сироватці крові свиней, коней, м'ясоїдних.

Перевага тест-системи дот-ІФА над першою полягає в можливості діагностувати зажиттєво трихінельозну інвазію за необхідності в «польових умовах», не маючи лабораторного обладнання Рис. 1.

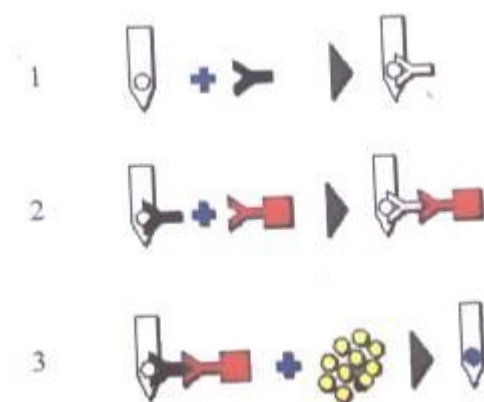

Рис. 1. Схема проведення дот-ІФА:

1. приєднання антитіл проти *T. spiralis* до антигену, сорбованого на твердій фазі (зубці гребінця) та утворення комплексу антиген-антитіло;
2. приєднання до комплексу антиген-антитіло імуноферментного кон'югату та утворення на твердій фазі «сандвічу» антиген-антитіло-кон'югант;
3. взаємодія ферменту кон'югату пероксидази з субстрат-хромогеном та візуалізації реакції у вигляді забарвленої плями на зубці.

Моніторингові дослідження на трихінельоз в Україні на значному поголів'ї тварин різних видів були організовані та виконані за рекомендаціями Міжнародного епізоотичного бюро та Міжнародного ветеринарного кодексу [2, 3].

Для отримання даних відносно моніторингу трихінельозної інвазії користувались методом репрезентативної вибірки. Методика розроблена співробітниками Всесвітньої організації здоров'я (WHO) – Женева; Міжнародним епізоотичним бюро (OIE) – Париж.

Згідно вказівок вищезазначених установ з формування репрезентативної вибірки популяції тварин проведені серологічні дослідження 166443 голів свиней, 716 коней, 484 кабанів, 55 собак 75 котів, 1377 лисиць, 39 вовків та 5-ти борсуків.

Аналіз результатів проведених досліджень засвідчив, що антитіла до антигену із личинок трихінел виявлених у сироватках крові свиней із Миколаївської області. Дослідження були продовжені після забою 5 позитивно реагуючих в ІФА свиней. Для цього використали 2 методи післязабійної діагностики трихінельозу – пепсинізації та компресоріумної трихінелоскопії. Отримали позитивний результат, як першим, так і другим методом. За останнього личинки трихінел у зрізах мали капсули округлої форми, а личинки були звернуті в 3,5 оберти.

Із дослідженого поголів'я лисиць позитивно реагували 30 із території АР Крим (9 голів), 12 – із Закарпатської області, 1 – із території Полтавської, 8 – Харківської. У відсотковому рахунку це складало 2,17 від загальної кількості досліджених. Стосовно такого виду тварин, як вовки трихінельозну інвазію виявили у 46,15 % досліджених тварин. Таким чином, розробка та впровадження в практику ветеринарної медицини нових методів діагностики трихінельозу дозволяє моніторити ситуацію з цього небезпечного гельмінтозо-зоонозу, та визначити джерела поширення та циркуляції збудника, як в синантропних, так і природному осередках.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Артеменко Ю. Г., Артеменко Л. П., Небещук О. Д. Основні напрями боротьби з трихінельозом в Україні на сучасному етапі. Вісник Білоцерків. держ. аграр. ун-ту: Зб. наук. праць. 2006. Вип. 39. С. 51–56.
2. Gamble H. R. Trichinellosis. Office International des Epizooties. Manual of standards for diagnostic tests and vaccines. List A and B diseases of mammals, birds and bees. Fourth edition: Paris, France, 2000. P. 322–327.

3. Office International des Epizooties. Manual of Diagnostic Tests and Vaccines for Terrestrial Animals, 2004. 5th edition. Part 2. Section 2.2. Chapter 2.2.9. URL: http://www.oie.int/eng/normes/mmanual/A_00048.htm

УДК 619:616.995.132.8:636.7

СОЛОВЙОВА Л.М., канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЛІКУВАННЯ СОБАК ЗА ДИРОФІЛЯРІОЗНОЇ ІНВАЗІЇ

Клінічними ознаками у хворих на дирофіляріоз собак були: пригнічення, відмова від корму, важке дихання, кашель, збільшення черева, жовтяничність слизових оболонок та шкіри. Також відмічали набряки, слоновість кінцівок, нервові явища, внаслідок інтоксикації розвивалися лейкоцитоз та гемолітична анемія.

Терапевтична схема з використанням івермектину в дозі 1 мл на 10 кг маси тіла внутрішньом'язово, 0,9 % розчину натрію хлориду внутрішньовенно крапельно, дексаметазону внутрішньовенно, гепарину підшкірно та доксоцикліну виявилася ефективною і призвела до відновлення клінічного стану, а також гематологічних показників у хворих на дирофіляріоз собак без ускладнень.

Ключові слова: собаки, дирофіляріоз, діагностика, анемія, лікування, івермектин.

Дирофіляріоз є нематодозним захворюванням собак, котів, диких м'ясоїдних (вовки, лисиці, тигри, леопарди), а також людини, що викликають нематоди *Dirofilaria immitis*, які локалізуються у серці, легеневій артерії та інших кровоносних судинах. Другий вид *D. repens* локалізуються у підшкірній клітковині [1, 2].

Паразити живляться кров'ю хазяїна, і викликають невеликі, але постійні крововтрати, знижуючи тим самим кількість поживних речовин, що споживає організм хазяїна. Продукти життєдіяльності гельмінтів викликають алергічну та токсичну дію, але найбільш вираженими ознаки токсикозу є при загибелі і лізисі гельмінтів, оскільки в кров поступають продукти їх розпаду [3]. У собак також виникають локальні випадіння шерсті, папульозні дерматити, виразки. За наявності гельмінтів у серці розвивається серцева недостатність при його гіпертрофії, що призводить до застою крові у великому і малому колах кровообігу, закупорки судин серця та загибелі тварин [4, 5].

Незважаючи на те, що дирофіляріоз собак на території України давно не є екзотичною хворобою, є успіхи в лікуванні та профілактиці, все ж захворюваність собак є високою. Вивченими є окремі питання поширення, патогенезу, клінічного прояву дирофіляріозу. Однак недосконаліми залишаються методи діагностики, лікування та профілактики дирофіляріозу собак, а також запобігання поширення цієї небезпечної і для людини хвороби.

Метою роботи було вивчення методів діагностики та змін гематологічних показників до та після лікування хворих на дирофіляріоз собак за даними ветеринарного центра «5 елемент» м. Васильків Київської області.